

ZLTO Zoetwaterstrategie voor Zeeland van Berusting naar Actie

De agrarische sector is een wezenlijke pijler van de Zeeuwse maatschappij en economie. Voor een gezonde land- en tuinbouw is voldoende zoetwater van existentieel belang.

Zoetwater is een voorwaarde voor een vitaal platteland. Voorzichtige schattingen laten zien dat er een toename is van de zoetwatervraag van tenminste 2% per jaar. Ons doel is om de behoefte en de beschikbaarheid van zoetwater duurzaam in balans te brengen/te houden. Om dit te bereiken werken ZLTO, waterschap en provincie samen. Deze samenwerking is een grote kracht. De lijnen zijn kort: de Zeeuwse eigenheid wordt gekoesterd.

Zoetwatervoorziening fundamenteel nodig

Zoetwater in Zeeland heeft een strategie nodig, want er zijn een aantal invloeden, die voorkomen dat we de watervraag kunnen gaan bieden die gevraagd wordt in de directe toekomst.

- **Het onvoorspelbare weer**

De warme en droge zomer van 2018 is een voorbeeld van de klimaatverandering die gaande is. Neerslagextremen zullen vaker voorkomen: zowel pieken als dalen. Daarbij stijgt de gemiddelde jaartemperatuur en wordt een zeespiegelstijging verwacht in de komende 100 jaar tussen de 0,80 en 1,50 meter of meer. Deze veranderingen raken de agrarische sector direct in zijn functioneren.

- **Toelaten van zoutwater**

De agrarische sector heeft zoet water nodig om te kunnen bestaan. Het actief toelaten van zoutwater vergroot het probleem en moet daarom tegengegaan worden. Het gaat daarbij niet alleen om het belang van de voedselproductie en de teelt van siergewassen (bloembollen, sier- en boomteelt).

- **Focus op afvoer**

Zoet regenwater wordt tijdelijk opgeslagen in het oppervlaktewatersysteem. Het uitgangspunt hierbij is de afvoer van overtollig water. Er is geen strategie voor conservering of aanvoer van water.

- **Uitputting door onttrekkingen**

Al langer wordt in sommige gebieden zoet grondwater opgepompt. Na de zoet-zoutkartering van de ondergrond is het aantal onttrekkingen sterk gestegen, zelfs zodanig dat plaatselijk het gevaar van uitputting dreigt.

Vanuit de historie gezien is het verklaarbaar dat onze prioriteit ligt bij waterafvoer. Eerdere technische, technologische en financiële beperkingen hebben hierin echter geleid tot een zekere berusting. Wanneer we in Zeeland daadwerkelijk een bloeiend agribusiness complex willen behouden en ontwikkelen, moeten we naast afvoer ook aanvoer en behoud van bruikbaar zoetwater omarmen. Een vitaal platteland is onze gezamenlijk maatschappelijke verantwoordelijkheid. Dat vraagt zowel om actie van overheden als de agrarische sector zelf. Zowel in de vorm van bestuurskracht als de inzet van financiële middelen.

Onze strategie: Meer (zoet) water

De Proeftuin Zoet Water ontwikkelt nieuwe kennis om de verziltingsbedreiging het hoofd te bieden. Dit betekent dat zowel wordt ingezet op het vergroten van de beschikbaarheid als het efficiënter omgaan met zoetwater. Voldoende waterpeil is in toenemende mate een maatschappelijke prioriteit. Niet alleen voor de landbouw, maar ook qua effecten op funderingen van infrastructuur, gebouwen en op de natuur.

Om dit te kunnen bereiken willen we inzetten op:

1 Voorkomen actieve verzilting

Technische oplossingen, zoals keringen en bellenschermen, aanbrengen zodat er minder water van de grote rivieren wordt gebruikt om de zouttong in de Nieuwe Waterweg tegen te gaan. Hierdoor ontstaan zoetwatermogelijkheden elders in de Delta.

2 Zoetwaterbuffers behouden, beschermen, vergroten

Het gaat om opslag van water in het oppervlaktewatersysteem, bijvoorbeeld het Volkerak-Zoommeer, én in het grondwatersysteem. Onttrekkingen moeten in balans zijn met de toevoeging aan het systeem, hetzij via natuurlijke weg, hetzij met behulp van techniek.

3 Aanvoer van extern water borgen

Dit kan door een grotere capaciteit van de landbouwwaterleiding Zuid-Beveland, een structurelere opslag/aanbod van water uit de Brabantse Wal, een buisleiding naar Schouwen-Duiveland, en uitbreiding van extern wateraanvoer vanuit VKZ op Zuid Beveland.

4 Zuiniger en efficiënter watergebruik en duurzaam bodembeheer op bedrijfsniveau stimuleren

Technische oplossingen stimuleren: zuiniger watertoedieningssystemen zoals druppelbevloeiing, peilgestuurde drainage, subirrigatie, waterconserveringsstuwten op bedrijfsniveau en ondergrondse en bovengrondse wateropslag zijn gekende voorbeelden. Door middel van subsidies en stimuleringspremies kan de ontwikkeling worden versneld. Bovenal ligt het initiatief en de verantwoordelijkheid bij de individuele agrariër.

5 Kennisontwikkeling en Technische en Sociale Innovatie stimuleren

Voortzetting van de Proeftuin Zeeland met een uitbreiding van technische innovaties (zoals GO-FRESH met de Freshmaker, Kreekruuginfiltratieproef, Drains2Buffer) met sociale innovaties, zoals de Waterhouderij Walcheren en (van een heel andere orde) de zoetwatervoorziening Tholen.

6 Licht brak water ontzilten

Onderzoeken van de mogelijkheden om licht brak water om te zetten in zoet water.

De bereidheid en het commitment om daadwerkelijk het roer om te gooien en daadwerkelijk te investeren, is waar wij ons gezamenlijk voor willen inzetten. Kleinschalige veranderingen kunnen agrariërs zelf oppakken, waarbij zij zich gesteund en erkend voelen door de hulp van overheden, in de vorm van subsidiegelden (Deltaplan Zoetwater, POP, Interreg etc.). Grote veranderingen kunnen we samen realiseren wanneer provincie en/of waterschap het voortouw nemen. Om mislukkingen en teleurstellingen te voorkomen, moet de medewerking van agrariërs vooraf geborgd zijn. Wij willen samen het water vóór Zeeland laten werken.